

Tourism and Recreation

<https://dergipark.org.tr/tourismandrecreation>

E-ISSN: 2687-1971

Orta öğretim düzeyinde mesleki turizm eğitiminin tarihsel yolculuğu

Historical journey of vocational tourism education at the secondary education level

Kurtuluş Tuncer^{1*}, Burhan Sevim²

¹Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, nurhayat.tuncer@hotmail.com, 0000-0002-5367-5509

²Kastamonu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, burhansevim@gmail.com, 0000-0002-3326-9642

MAKALE BİLGİSİ ARTICLE INFO

Araştırma / Research Article

Anahtar Kelimeler:

Çerçeve öğretim programı, İnovasyon,
Turizm eğitimi

Key Words:

Framework curriculum, Innovation,
Tourism education

Gönderme Tarihi / Received Date:

21.03.2024

Kabul Tarihi / Accepted Date:

30.10.2024

Yayınlanma Tarihi / Published Online:

31.12.2024

DOI:

[10.53601/tourismandrecreation.1456654](https://doi.org/10.53601/tourismandrecreation.1456654)

ÖZET

Turizm hareketleri ile elde edilen ekonomik kazanç geliştirmekte olan ülkeler için itici bir güçtür. Yoğun rekabetin yaşandığı turizm sektöründe, kaliteli operasyonların yapılması büyük ölçüde hizmeti sunan insan gücünün niteliğine bağlıdır. Dolayısıyla geliştirmekte olan ülkeler için turizm alanında çalışan insan gücünün niteliğini artırmak, turizm eğitiminin temel motivasyonunu oluşturmaktadır. Bu çalışmada orta öğretim düzeyinde mesleki turizm eğitiminin başladığı 1961 yılından 2020 yılına kadar geçen süreçte, turizm eğitiminde yapılan yenilikler geniş bir perspektiften incelenmiştir. Bu kapsamda turizm eğitimi sürecinde yapılan yenilikler ile ortaya çıkan çerçeve öğretim programları, bu programların uygulanması sırasında yürürlükte olan Millî Eğitim Bakanlığı mevzuatları ve programlarla dolaylı olarak ilgi kurulan bazı mevzuat hükümleri birlikte değerlendirilmiştir. Değerlendirme sırasında çerçeve öğretim programlarından toplanan ham veriler, araştırmacılar tarafından derlenen tablolar ile karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında 2018 yılında imzalanan “Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme İş Birliği Protokolü” kapsamında yapılan yenilikler neticesinde ortaya çıkan fiili durum, öğretmenin istihdam durumu, mezunların durumu çalışmanın sonuç bölümünde ayrıntılı olarak paylaşılmıştır.

ABSTRACT

Economic gain from tourism is a driving force for developing countries. In the intensely competitive tourism industry, the quality of operations depends mainly on the quality of the workforce providing the service. Therefore, increasing the quality of the workforce working in the field of tourism for developing countries constitutes the primary motivation for tourism education. This study analyzed the innovations made in tourism education from 1961, when vocational tourism education started at the secondary education level, to 2020 from a broad perspective. In this context, the framework curricula that emerged with the innovations made in the tourism education process, the Ministry of National Education legislation in force during the implementation of these programs, and some legislative provisions indirectly related to the programs were examined together. The raw data collected from the framework curricula during the examination were shown comparatively with the tables compiled by the researchers. The actual situation, teacher employment status, and the status of graduates that emerged as a result of the innovations made within the scope of the "Cooperation Protocol for the Development of Vocational and Technical Education" signed between the Ministry of National Education and the Ministry of Culture and Tourism in 2018 are shared in detail in the conclusion section of the study.

1. Giriş

Türkiye’de eğitimin amacı bireyleri “ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır” (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023a). Bu doğrultuda eğitim sistemi temel eğitim, orta öğretim, yükseköğretim şeklinde yapılandırılmıştır. Öğrenciler 8 yıllık temel eğitimlerini tamamladıktan sonra 4 yıl orta öğretim

kurumlarına devam etmektedirler. Orta öğretimin amacı ise “çeşitli program ve okullarla öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır” (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023a). Eğitimin yapısı ve içeriğinde sürekli bir yenilenme çabası görülmektedir. Eğitimdeki bu çabanın temel sebebi Millî Eğitim Temel Kanunu’nda belirtilen, gelecek nesilleri hayata daha iyi hazırlama, bireye ve topluma fayda sağlama gayretidir. İnsanoğlu her yeni buluşu yaşama katarak, insanlık için ilerleme fırsatı yaratmıştır. Her yenilik bireysel ve

toplumsal refah düzeyini yükseltmeyi amaçlamaktadır (Sevim & Görkem, 2011). Yenilik beraberinde yönetim şeklinin, organizasyon yapısının, ürünlerin, hizmetlerin, sürecin düzenlenmesi mecburiyetini getirmiştir. Çünkü yenilik hayata uyarlanmadan bireye ve topluma fayda sağlayamaz. Yenilenen ve değişen koşullar sanayiden teknolojiye, ulaşımdan tarıma, sağlıktan kamu hizmetlerine her alanı etkilemektedir. Sınıflarda akıllı tahta kullanımının başlaması ve yaygınlaşması Türkiye’de eğitim alanında yapılan yeniliklere örnek olarak gösterilebilir.

Gelişmekte olan ülkeler için turizm sektöründen elde edilen gelirin istikrarı önem arz etmektedir. 2019 yılı verilerine göre yarattığı 77,6 milyar dolar katma değer ile turizm, Türkiye ekonomisinin %11’ini oluşturmuştur (Yılmaz, 2023). TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024) verilerine göre 2023 yılının ilk 9 aylık döneminde Türkiye’nin elde ettiği turizm gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine göre %20,1, misafir sayısı ise %13,2 artmıştır. Türkiye’de toplam istihdamın %8,3’ü, turizm sektöründe istihdam edilmektedir (Örnek & Akın, 2017). Öğrencileri turizm ve otel işletmeciliği konusunda eğitmek turizm sektörünün sürdürülebilir gelişmesini sağlar (Lv vd., 2022). Rekabet avantajı ve misafir memnuniyeti sağlamak için insan kaynaklarının eğitilmesi, turizm eğitim programının güncel olması gerekmektedir. Çalışmada 1961-2020 yılları arasında orta öğretim düzeyinde mesleki turizm eğitiminde (OÖDMTE) ve turizm eğitimi sürecinde yapılan değişiklikler ele alınmıştır. Yapılan literatür taramasında mesleki turizm eğitimi ile ilgili çalışma yapılmış olsa da OÖDMTE sürecinde yapılan yeniliklerle ilgili ayrıntılı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Turizm eğitimi sürecinde yapılan değişikliklerin ayrıntılı incelenmesi turizm sektörünün sürdürülebilir gelişmesinin en önemli faktörlerinden olan insan kaynağının, sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikte yetiştirilmesi için büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, turizm eğitimi kapsamında yapılan yeniliklerin çerçeve öğretim programlarına yansımaları, karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir ve daha sonra turizm eğitimi ile ilgili yapılacak çalışmalar için bütüncül bir kaynak oluşturulmuştur. Çalışmanın ikinci bölümünde Türkiye’de OÖDMTE, üçüncü bölümde çalışmanın metodolojisi anlatılmıştır. Dördüncü bölümde orta öğretim düzeyinde mesleki turizm eğitimi ile ilgili dokümanlardan derlenen tablolar ile fiili durum ortaya konulmuştur. Fiili durum, Milli Eğitim Bakanlığı’nın ilgili yönetmelikleri kapsamında değerlendirilmiştir. Sonuç bölümünde yapılan değerlendirmeler neticesinde ortaya çıkan durum ile ilgili çözüm önerileri paylaşılarak gelecek araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur.

2. Kuramsal Çerçeve

2.1. Mesleki Eğitim

İnsan geliştirilebilir bir potansiyele sahiptir (Şişman, 2006) ve eğitim bu potansiyeli geliştirmek için insanı şekillendirir. Hesapçıoğlu (1998) eğitimi bireyin toplumsal ve kişisel yeteneklerinin gelişiminin sağlanması amacıyla güden sosyal bir süreç olarak tanımlarken, Baykul (1992) eğitimi, bireyde davranış geliştirme ya da davranışta değişiklik meydana getirme işi olarak tanımlamıştır. Rekabetçi insan kaynağının hazırlanmasında en önemli unsur, eğitimidir (Widianingsih vd., 2018). Üretim sürecindeki gelişmeler, ülkelerin eğitim

programlarını yenilemelerini ve nitelikli insan gücünün yetiştirilebilmesi için günün şartlarına uygun düzenlemeler yapmalarını gerektirmektedir (Erginer, 2004). Eğitim, bir ülkenin kalkınmasını olumlu yönde etkilemektedir (Özgür, 2005).

Duman (2003) eğitimin mesleki boyutunu yetiştirim olarak ifade etmiştir. Kılınç (2013) ise mesleki bilgi, beceri ve iş alışkanlığı kazandırılan eğitim sürecini, mesleki eğitim olarak tanımlamıştır. Alkan ve diğerlerine (1988) göre mesleki eğitim, bir mesleğin gerektirdiği teorik ve pratik bilgi ve becerinin bireye kazandırılarak, bireyi mesleki anlamda dengeli biçimde geliştirme sürecidir. Mesleki eğitim, öğrencileri belirli meslekte çalışmaya hazırlar (Kasnar & Santoso, 2009, Widianingsih vd., 2018;). MEB, mesleki eğitimi “toplumsal hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklerde, kalifiye teknik elemanlar yetiştirilmesi için gerekli bilgi ve becerilerin verildiği eğitim türü” olarak tanımlamıştır (MTEGM, 2020). Mesleki eğitim ile ilgili tanımlar incelendiğinde bir ülkenin kalkınması için mesleki eğitimin önemi anlaşılmaktadır.

Ayırt edici bir bilme biçiminin gelişimi mesleki eğitimin temel dayanağıdır (Moodie, 2002). İnsan temel barınma, beslenme gibi temel fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayabilmek için para kazanmak, para kazanmak için de bir meslek icra etmek zorundadır. Bu bağlamda çalışmak da temel fizyolojik bir ihtiyaçtır denilebilir. Mesleki eğitim, sektörün ihtiyaç duyduğu kalifiye elemanları yetiştirir (Phusavat vd., 2021) ve öğrencileri aldıkları eğitim seviyesi doğrultusunda mesleklerin farklı kademelerindeki iş seviyelerine göre sektöre hazırlar (Levesque vd., 2000). Ülkelerin kalkınmışlık düzeyini etkileyen en önemli faktörlerden biri, sahip olduğu insan kaynağının eğitimidir. Mesleki eğitim ile çalışanların üretim faktörlerini verimli kullanmaları sağlanarak çok yönlü bir fayda sağlanır (Alkan vd., 1988). Gelişmekte olan ülkelerde, mesleki ve teknik eğitim sayesinde sektörün ihtiyacı olan bilgi ve becerilerle donatılmış insanların yetiştirilmesi ile işsizliğin azaltılması anlamında önemli bir katkı sağlanmaktadır (Wilkins, 2006). Kaliteli bir mesleki eğitim, topluma fayda sağlar (Özer & Suna, 2019). Bununla birlikte mesleki eğitim, ülkelerin sosyo-ekonomik gelişmelerinde, ekonomik kalkınmada ve rekabet avantajı sağlamada önemli bir role sahiptir. (Widianingsih vd., 2018). Türkiye’de mesleki eğitim siyasi ve iktisadi değişiklikler doğrultusunda birçok kez yeniden düzenlenmiştir. Türkiye’nin Avrupa Birliği uyum sürecinde “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi” (MEGEP) bu düzenlemelerin son örneklerindedir. MEGEP kapsamında hazırlanan materyaller, modüller orta öğretim düzeyinde mesleki eğitimin temelini oluşturmuştur. Modüler eğitim, gelişmelere hızlı bir şekilde uyarlanabilecek esnek bir yapıya sahiptir (Sevim & Görkem, 2011).

2.2. Mesleki Turizm Eğitimi

Turizm ve hizmet sektörünün geliştiği birçok ülkede, otelcilik eğitimi, eğitim sonrasında sağladığı yüksek istihdam oranları ile oldukça popülerdir ve tercih edilir (Lv, vd., 2022). Turizm, hızla büyüyen bir sektördür, mesleki bilgi ve beceriye sahip, eğitilmiş, kalifiye insan kaynağına sürekli ihtiyaç duymaktadır (Donina & Luka, 2014). Lv vd. (2022) göre kalifiye insan

kaynağı eksikliği operasyonların kalitesini etkilemektedir. Kalifiye iş gören ihtiyacının karşılanabilmesi için turizm alanında mesleki bilgilerin ve becerilerin kazandırılmasına yönelik mesleki turizm eğitimi verilmesi elzemdir (Gürkan, 2017). Turizm arzının şekillendirilmesi ve stratejik hedeflere ulaşabilmesi için nitelikli insan gücünün turizm sektörüne kazandırılması bir ön koşuldur (Solmaz & Ulama, 2014). Turizm eğitimi hem destinasyondaki yerleşik halka hem de turizm eğitimi hizmeti alan öğrencilere verilen eğitimi kapsayan bir süreçtir. Solmaz ve Ulama (2014) turizm eğitimini, alanın ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünü yetiştirmek için sistemli bir şekilde yürütülen eğitim çalışmalarını tanımlamışlardır. Turizm eğitimi, turizm arz merkezlerinde nitelikli hizmet sunabilecek iş gücünü yetiştirmek ve turizm sektörünün sürdürülebilir gelişimini sağlamak için gereklidir (Malihah & Diyah Setiyorini, 2014). Bu bağlamda turizm eğitimi, alanda bilgi ve beceri sahibi donanımlı ara eleman ve yönetici yetiştirilmesi için yapılan çalışmaları kapsamaktadır (Sezgin, 2001).

Turizm sektörü dinamik bir yapıya sahiptir. Bu nedenle turizm eğitimi de dinamik olmalıdır (Güçer, 2004). Turizm, makineleşmenin sınırlı olduğu, yoğun bir şekilde emek gerektiren bir sektördür. Konaklama, yiyecek- içecek, rekreasyon ve seyahat hizmetlerinde birçok hizmet insan gücüyle sunulmaktadır. Turizm sektöründe başarı için, kalifiye işgücüne ihtiyaç duyulmaktadır (Öncüer, 2006). Turizm operasyonlarının niteliği, istihdam edilen işgücünün niteliği ile doğru orantılıdır (Taşkın, 2006). Turizm pazarında oldukça yoğun bir rekabet yaşanmaktadır ve bu rekabette avantaj sağlamak, hizmetlerin sunumu ile doğrudan bağlantılıdır (Chang & Hsu, 2010). Turizm eğitimi almış nitelikli iş gücünün turizm sektöründe istihdamı, hizmetlerin sunumunda fark yaratmaktadır (Öncüer, 2006). Uluslararası turizm farklı kültürden insanların destinasyonlarda etkileşimini beraberinde getirmektedir. Bu etkileşim sadece turistlerin kaldığı otel işletmesinde çalışan personelle değil aynı zamanda yöre insanı ile de etkileşimi kapsamaktadır. Wang vd. (2023) göre turizm işletmesi çalışanları turistlerle doğru bir şekilde nasıl etkileşime gireceğini bilmelidir. Turizm eğitimi, turizm arzı yaratan ülkeler açısından, toplumun geniş bir kesiminin eğitimini kapsamalıdır (Güçer, 2004) ve bu sebeple kapsamlı bir turizm eğitimi planlaması gerekmektedir. Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’nda turizm eğitiminin üst yapılanması, 1933 yılında Ticaret Öğretimi Hizmetleri olarak başlamış, 2011 yılına kadar daire başkanlığı, genel müdürlük seviyesinde teşkilatlandırılmıştır. Merkez teşkilatındaki bu üst yapılanma 2011 yılında çıkarılan 652 sayılı KHK ile Kız Teknik Öğretimi, Erkek Teknik Öğretimi ve Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlükleri birleştirilerek Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM) olarak yeniden düzenlenmiştir (Pamukçu vd., 2021). Kız Meslek Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi gibi farklı türdeki ve isimdeki meslek liseleri aynı KHK ile birleştirilerek Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi adıyla eğitim hizmeti vermeye devam etmişlerdir.

2.3. 1961 – 2020 Yılları Arasında Orta Öğretim Düzeyinde Mesleki Turizm Eğitimi

Turizm sektörüne nitelikli ara kademe insan kaynağı sağlamak

üzere ilk otelcilik okulu 1961 yılında Ankara’da açılmıştır (MEB, 2019). Aynı türde eğitim veren ikinci okul 1967 yılında İstanbul’da, üçüncü okul ise 1975 yılında Kuşadası’nda açılmıştır. Otelcilik okulu ortaokuldan sonra 3 yıllık eğitim verilen bir meslek lisesidir. Otelcilik okullarının adı 1975 yılında Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi olarak değiştirilmiştir (Somuncu, 2019). Turizm sektörünün çok kültürlü etkileşimi gerektiren yapısı gereği yabancı dilin önemi anlaşılmıştır. Bu gereklilik nedeniyle 1984 yılından sonra okulların eğitim süresine 1 yıl yabancı dil hazırlık eğitimi ilave edilerek 4 yıla çıkarılmıştır ve okulların isimleri de Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi (AOTML) olarak değiştirilmiştir. Ancak tüm okullar aynı anda Anadolu türünde eğitim veren otelcilik ve turizm meslek liselerine dönüştürülmemiş kademeli geçiş yapılmıştır. Bu okullarda 1. yılda yabancı dil hazırlık eğitimi verilmiştir (MEB, 2019). Hazırlık sınıftan sonra eğitim programı otelcilik liseleri ile benzer şekilde yapılandırılmıştır. Bu okulların çerçeve öğretim programlarına ulaşamamakla birlikte hazırlık sınıfından sonra mutfak, servis ve ön büro olmak üzere 3 bölümde eğitim verilmiştir. Dönemin otel işletmeleri nispeten daha küçük ve daha basit yönetim yapısına sahip olduklarından, öğrencilerin tüm bölümler hakkında bilgi ve beceri sahibi olmaları için diğer bölümlerin dersleri de öğrencilere okutulmuştur. Servis bölümünü tercih eden bir öğrenciye 10 saatlik servis teknikleri ve uygulamaları dersinin yanı sıra 5 saat mutfak bölümünün yemek pişirme teknikleri ve uygulamaları dersi, ön büro bölümüne 2 saat resepsiyon ve muhasebe teknikleri ve uygulamaları dersi ile 2 saat kat hizmetleri teknikleri ve uygulamaları dersi verilmiştir. 1984 yılından sonra eğitim vermeye başlayan AOTML’ler 2006 – 2007 öğretim yılına kadar aynı adla ve aynı programla eğitim vermeye devam etmiştir.

2006 – 2007 yılından sonra Avrupa Birliği uyum sürecinde MEGEP kapsamında kademeli olarak modüler eğitime geçilmiştir. Modüler eğitimde dersin içeriği modüllerden (Gök, 2011) ve her modül, birbirinin devamı niteliğinde ve birbirleri ile uyumlu parçalardan oluşmuştur (Sevim & Görkem, 2011). Bu bağlamda her türdeki meslek lisesinin 9. sınıf dersleri ortak yapılandırılmıştır. 10. Sınıftan itibaren alan dersleri okutulmuş ve öğrenciler 10. sınıfın sonunda dal tercihlerini yaparak 11. ve 12. sınıfı seçtikleri dalların meslek derslerini alarak eğitimlerini tamamlamıştır. MEGEP kapsamında öğrencilerin seçtikleri alanda ve özelinde seçtikleri dallarda uzmanlaşması esas alınmış ve hem teorik hem de pratik meslek derslerinin yoğunlukları bu amaç doğrultusunda çerçeve programa alınmıştır (MEGEP, 2023). Öğrenciler 4 senelik eğitimleri sırasında yoğun bir mesleki eğitim almışlardır. Ancak bu dönemde 1980’lerde otelcilik okullarında verilen yabancı dil hazırlık sınıfı uygulaması son bulmuş ve yabancı dilin 4 senelik eğitim programındaki ağırlığı da azaltılmıştır. 2011 yılından sonra farklı türdeki meslek liseleri tek isim (Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi - MTAL) altında toplanmış AOTML’ler de bu değişimle Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi yapılmıştır.

2017 yılından sonra modüler eğitim kademeli olarak bırakılmış ve yeni çerçeve programlar hazırlanmıştır. 2017 yılında yapılan değişiklikte öğretim programlarında, süresinde ve içeriğinde bir değişiklik olmamakla birlikte bazı alanların bir kısım dalları alan programından çıkarılmış ve bazı dalların

da isimleri değiştirilmiştir. 2018 yılında MEB ile KTB arasında turizm alanının ihtiyaç duyduğu kalifiye iş gücünü yetiştirmek amacıyla “Mesleki ve Teknik Eğitim Geliştirme İş Birliği Protokolü” imzalanmıştır. 2018 yılında 11 okul, 2021 yılına kadar 43 okul protokol kapsamına alınmıştır. 2020 yılından sonra protokol kapsamına alınan okullar (Özel Program ve Proje Uygulayan Eğitim Kurumları) için yeni çerçeve öğretim programı hazırlanmıştır. Protokol kapsamındaki okullarda yeni program kademeli olarak uygulanmaya başlanmıştır. Bu okullar için 9. sınıf alan dersleri ile yoğun yabancı dil eğitimi, 10. sınıftan itibaren dal dersleri ve ikinci yabancı dil dersi, 11. sınıftan itibaren 3. yabancı dil ve dal dersleri çerçeve öğretim programına alınmıştır.

3. Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman taraması tekniği kullanılmıştır. Bu bağlamda Türkiye’de yürürlükte olan aşağıda listelenen kanuni düzenlemeler;

1739 sayılı “Milli Eğitim Temel Kanunu” (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023a),

4733 sayılı “Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesi Kanunu” (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023b) ,

6331 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023c) ,

4207 sayılı “Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun” (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023d),

“Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023e),

“Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumları Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelik” (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023f),

“Milli eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği” (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023g) ile

“Ulusal Meslek Standartları”, Milli Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü’nün öğretmen atama istatistikleri ve 1961 – 2020 yılları arasında Yiyecek İçecek Hizmetleri (YİH) ve Konaklama Seyahat Hizmetleri (KSH) alanları çerçeve öğretim programları ve bireysel öğrenme materyalleri taranmıştır. 2020 yılında hazırlanan çerçeve öğretim programı halen uygulanmaktadır.

4. Bulgular

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Programlar ve Öğretim Materyalleri Daire Başkanlığınca hazırlanan megep.meb.gov.tr adresinde açık erişimde olan çerçeve öğretim programları, bireysel öğrenme materyalleri 2020 öncesi ve 2020 sonrası şeklinde gruplandırılmıştır. Otelcilik okullarının ilk açıldığı yıllardaki çerçeve öğretim programları ile modüler eğitimin başladığı 2007 yılına kadar olan çerçeve öğretim programlarına ulaşılammıştır. Ancak OTML ile AOTML’lerin öğretim programları yazarların tecrübelerine dayanarak kaleme alınmıştır. Turizm eğitimi verilen meslek liselerinde yoğunlaştırılmış eğitim uygulanmaktadır (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023g). Bu okullarda 9. sınıfların eğitim

öğretim süresi MEB’e bağlı okullarda uygulanan iş takvimi ile aynı olmakla birlikte (36 hafta), 10., 11. ve 12. sınıfların eğitim sürelerinde farklılık bulunmaktadır. 10., 11. ve 12. sınıflar için sektörün mevsimsellik özelliğinden kaynaklı olarak yoğunlaştırılmış eğitim uygulanmaktadır. Bu kapsamda teorik eğitim Ekim – Nisan ayları arasında (25 hafta), pratik eğitim ise (işletmelerde beceri eğitimi) Mayıs – Eylül ayları arasında yapılmaktadır. Öğrenciler teorik ve pratik eğitimlerinden sonra 2’şer haftalık tatil yapmaktadırlar. Bu bağlamda öğrencilerin okullardaki teorik eğitim süreleri yaklaşık 25 haftadır. Ders yükleri ile ilgili hesaplamalarda 9. sınıflar için 36 hafta, diğer sınıf seviyeleri için 25 hafta baz alınmıştır.

1961 yılında başlayan orta öğretim düzeyinde mesleki turizm eğitimi süreci 1975 yılına kadar otelcilik okulu olarak devam etmiştir. 1975 yılında okulların isimleri yapılan değişiklik ile OTML, 1984 yılında AOTML olmuştur. Bu değişiklikten sonra 2007 yılına kadar aynı isim (AOTML) ve aynı programla eğitim hizmetine devam etmişlerdir. 2007 yılında eğitim öğretim MTAL olarak değiştirilmiştir. Otelcilik ve turizm eğitimi verilen MTAL’lerde 9. sınıfta ortak dersler, 10. sınıfta alan dersleri verilmiş ve 11. sınıfta yiyecek içecek hizmetleri (YİH) ile konaklama seyahat hizmetleri (KSH) olmak üzere iki alana ayrılmıştır. YİH alanında mutfak, pastacılık, servis, bar ve host/hosteslik dallarında eğitim verilmiştir. KSH alanında ise ön büro, kat hizmetleri, rezervasyon ve operasyon dallarında eğitim verilmiştir.

MEGEP kapsamında başlatılan modüler eğitime 2017 yılından itibaren kademeli olarak son verilmiştir. 2017 yılından sonra hazırlanan çerçeve öğretim programları ile 2007 – 2017 yılları arasında oluşturulan alan ve dalların bazıları birleştirilmiş, bazıları kaldırılmış, bazıının ise isimleri değiştirilmiştir. 2017 – 2020 yılları arasında otelcilik ve turizm eğitimi verilen MTAL’lerde 9. sınıfta ortak dersler, 10. sınıfta alan dersleri verilmiş ve 11. sınıfta yiyecek içecek hizmetleri (YİH) ile konaklama seyahat hizmetleri (KSH) olmak üzere iki alana ayrılmıştır. YİH alanında açılıp, pasta ve tatlı yapımı ile servis dallarında; KSH alanında ise ön büro, kat hizmetleri ve operasyon dallarında eğitim verilmiştir.

2017 – 2020 yılları arasındaki çerçeve öğretim programına göre otelcilik ve turizm eğitimi verilen meslek liselerinde, meslek dersleri ve yabancı dil derslerinin haftalık programdaki ders saatleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1’e göre öğrencilere 9. sınıfta toplam 180 ders saati (36 hafta) yabancı dil, 72 ders saati meslek dersi, 10. sınıfta 50 ders saati yabancı dil, 350 ders saati meslek dersi, 11. sınıfta 50 ders saati yabancı dil, 375 ders saati meslek dersi, 12. Sınıfta 50 ders saati yabancı dil, 650 ders saati meslek dersi verilmiştir. Öğrenciler 4 yıllık eğitimleri süresince toplam 330 ders saati yabancı dil, 1447 ders saati meslek dersi almışlardır.

2018 yılında MEB ile KTB arasında imzalanan “Mesleki ve Teknik Eğitim Geliştirme İş Birliği Protokolü” ile orta öğretim düzeyinde mesleki turizm eğitiminde yeni bir sayfa açılmıştır. Protokol kapsamında yeni çerçeve öğretim programı hazırlanmış ve protokol kapsamına alınan okullarda 2018 yılından itibaren uygulanmaya başlamıştır. Protokol kapsamındaki mesleki ve teknik Anadolu liselerinde 9. sınıfta

Tablo 1. Meslek liselerinin öğretim programlarında derslerin dağılımı (2017 - 2020 yılları arası)

Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı	9. Sınıf			Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Alanı	9. Sınıf		
	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	Yabancı Dil		Ortak Dersler	Meslek Dersleri	Yabancı Dil
	33	2	5		28	2	5
	10. Sınıf				10. Sınıf		
	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil		Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil
28	14	2	27	14	2		
11. Sınıf			11. Sınıf				
Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil		
15	18	2	15	18	2		
12. Sınıf			12. Sınıf				
Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil		
11	26	2	10	26	2		

Kaynak: megep.meb.gov.tr adresinden derlenerek hazırlanmıştır.

ortak dersler verildikten sonra 10. sınıfta YİH ve KSH olmak üzere iki alana ayrılmıştır. YİH alanında yiyecek içecek hizmetleri dalında; KSH alanında ise konaklama hizmetleri, seyahat acenteciliği ve animatörlük dallarında eğitim verilmiştir. Protokol kapsamındaki okulların çerçeve öğretim programına göre otelcilik ve turizm eğitimi verilen meslek liselerinde, meslek dersleri ve yabancı dil derslerinin haftalık programdaki ders saatleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2’ye göre öğrencilere; 9. sınıfta (36 hafta) toplam 720 ders saati 1. yabancı dil, 468 ders saati meslek dersi, 10. sınıfta 125 ders saati 1. yabancı dil, 200 ders saati 2. yabancı dil (Rusça), 50 ders saati 3. yabancı dil (Fransızca/ Almanca /Çince/ Arapça), 225 ders saati meslek dersi, 11. sınıfta 125 ders saati 1. yabancı dil, 125 ders saati 2. yabancı dil (Rusça), 50 ders saati 3. yabancı dil (Fransızca/ Almanca /Çince/ Arapça), 150 ders saati meslek dersi, 12. Sınıfta 125 ders saati 1. yabancı dil, 125 ders saati 2. yabancı dil (Rusça), 50 ders saati 3. yabancı dil (Fransızca/ Almanca /Çince/ Arapça), 150 ders saati meslek dersi verilmiştir. Öğrenciler 4 yıllık eğitimleri süresince toplam 1095 ders saati 1. yabancı dil, 450 ders saati (Rusça), 150 ders saati 3. yabancı dil (Fransızca/ Almanca /Çince/ Arapça) ve 993 ders saati meslek dersi almaktadırlar.

2020 yılında meslek liselerinde okutulan alan ve dallarda değişiklik yapılmıştır. Bu kapsamda bazı dallar kaldırılmış,

bazı dallar birleştirilmiştir. Yapılan bu değişiklik sonrası protokol okulları ile alanlar ve dallar arasında paralellik sağlanmıştır. 2020 yılından sonra protokol kapsamına alınmayan otelcilik ve turizm eğitimi verilen meslek liselerinde 9. sınıfta alan ortak dersleri verildikten sonra 10. sınıfta YİH ve KSH olmak üzere iki alana ayrılmıştır. YİH alanında yiyecek içecek hizmetleri dalında; KSH alanında ise konaklama hizmetleri, seyahat acenteciliği ve animatörlük dallarında eğitim verilmiştir. 2020 yılından sonra otelcilik ve turizm eğitimi verilen okullar ile protokol kapsamına alınan okullar arasında alan ve dallar anlamında uyum sağlanmış olsa da çerçeve öğretim programlarına göre meslek dersleri ve yabancı dil dersleri haftalık ders saatleri arasındaki fark göze çarpmaktadır. Tablo 3’de protokol kapsamına alınmayan okulların çerçeve öğretim programına göre meslek dersleri ve yabancı dil derslerinin haftalık programdaki ders saatleri gösterilmiştir.

Tablo 3’e göre öğrencilere 9. sınıfta (36 hafta) toplam 144 ders saati yabancı dil, 396 ders saati meslek dersi, 10. sınıfta 50 ders saati yabancı dil, 325 ders saati meslek dersi, 11. sınıfta 50 ders saati yabancı dil, 425 ders saati meslek dersi, 12. Sınıfta 50 ders saati yabancı dil, 775 ders saati meslek dersi verilmiştir. Öğrenciler 4 yıllık eğitimleri süresince toplam 294 ders saati yabancı dil, 1921 ders saati meslek dersi almaktadırlar.

Tablo 2. Protokol okullarının programlarında derslerin dağılımı

Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı	9. Sınıf					Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Alanı	9. Sınıf				
	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil	2. Yabancı Dil	3. Yabancı Dil		Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil	2. Yabancı Dil	3. Yabancı Dil
	8	13	20	---	---		8	13	20	---	---
	10. Sınıf						10. Sınıf				
	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil	2. Yabancı Dil	3. Yabancı Dil		Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil	2. Yabancı Dil	3. Yabancı Dil
16	9	5	8	2	16	9	5	8	2		
11. Sınıf					11. Sınıf						
Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil	2. Yabancı Dil	3. Yabancı Dil	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil	2. Yabancı Dil	3. Yabancı Dil		
20	6	5	5	4	20	6	5	5	4		
12. Sınıf					12. Sınıf						
Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil	2. Yabancı Dil	3. Yabancı Dil	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	1. Yabancı Dil	2. Yabancı Dil	3. Yabancı Dil		
20	6	5	5	4	20	6	5	5	4		

Kaynak: megep.meb.gov.tr adresinden derlenerek hazırlanmıştır, * Protokol okullarında 1. yabancı dil İngilizce, 2. yabancı dil Rusça, 3. yabancı dil Fransızca/ Almanca /Çince/ Arapça dillerinden öğrencinin seçtiği dildir.

Tablo 3. Meslek liseleri çerçeve öğretim programlarında ders saatleri (2020 sonrası)

Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı	9. Sınıf			Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Alanı	9. Sınıf		
	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	Yabancı Dil		Ortak Dersler	Meslek Dersleri	Yabancı Dil
	28	11	4		28	11	4
	10. Sınıf				10. Sınıf		
	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	Yabancı Dil		Ortak Dersler	Meslek Dersleri	Yabancı Dil
	27	13	2		27	13	2
	11. Sınıf				11. Sınıf		
	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	Yabancı Dil		Ortak Dersler	Meslek Dersleri	Yabancı Dil
	15	17	2		15	17	2
	12. Sınıf				12. Sınıf		
	Ortak Dersler	Meslek Dersleri	Yabancı Dil		Ortak Dersler	Meslek Dersleri	Yabancı Dil
	10	24 + 7*	2		10	24 + 7*	2

Kaynak: megep.meb.gov.tr adresinden derlenerek hazırlanmıştır, *7 saat seçmeli meslek dersi okutulmaktadır.

Tablo 4. Otelcilik ve turizm eğitimi verilen okullardan mezun olan öğrencilerin yabancı dil kazanımlarının karşılaştırılması

		MTAL	Protokol MTAL				
9. Sınıf	Yabancı Dil Dersi	144	720				
10. Sınıf	Yabancı Dil Dersi	50	200	2. Yabancı Dil (Rusça)	200	3. Yabancı Dil (Fransızca, Çince vd.)	50
11. Sınıf	Yabancı Dil Dersi	50	125		125		50
12. Sınıf	Yabancı Dil Dersi	50	125		125		50
	Toplam	294	1170	Toplam	450	Toplam	150

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

4.1. Öğrenci Kazanımlarının Değerlendirilmesi

2020 yılı sonrası MTAL ve Protokol MTAL için hazırlanan çerçeve öğretim programlarından derlenen bilgilere göre Tablo 4 hazırlanmıştır. Tablo 4'e göre 4 yıllık eğitimlerinin sonunda protokol kapsamındaki okullardan mezun olan öğrenciler 1170 saat 1. yabancı dil, 450 saat 2. yabancı dil, 150 saat 3. yabancı dil olmak üzere toplam 1770 saat yabancı dil dersi almaktadır. Protokol kapsamına alınmayan okullardan mezun olan öğrenciler ise 4 yıllık eğitimlerinin sonunda 294 saat yabancı dil dersi almaktadır.

2020 yılı sonrası MTAL ve Protokol MTAL için hazırlanan çerçeve öğretim programlarından derlenen bilgilere göre Tablo 5 hazırlanmıştır. Tablo 5'e göre 4 yıllık eğitimlerinin sonunda protokol kapsamındaki okullardan mezun olan öğrenciler 993 saat meslek dersi almaktadır. Protokol kapsamına alınmayan okullardan mezun olan öğrenciler ise 4 yıllık eğitimlerinin sonunda 1921 saat meslek dersi almaktadır. Çerçeve öğretim programları incelendiğinde, hem protokol kapsamında olan hem de protokol kapsamında olmayan meslek liselerinde işletmelerde beceri eğitimi dersi

Tablo 5. Otelcilik ve turizm eğitimi verilen okullardan mezun olan öğrencilerin meslek dersi kazanımlarının karşılaştırılması

		MTAL	Protokol MTAL
9. Sınıf	Meslek Dersi	396	468
10. Sınıf	Meslek Dersi	325	225
11. Sınıf	Meslek Dersi	425	150
12. Sınıf	Meslek Dersi	775	150
TOPLAM		1921	993

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

görülmektedir. Öğrenciler, teorik dersleri bittikten sonra Mayıs – Eylül ayları arasında işletmelerde beceri eğitimi yapmak için işletmelere gönderilmektedir. Öğrenciler, protokol kapsamına alınan okullarda imzalanan protokolde okullar ile eşleştirilen otel işletmelerine, protokol kapsamında olmayan okullarda ise okulda oluşturulan işletme belirleme komisyonu marifetiyle belirlenen otel işletmelerine gönderilmektedir. Hem protokol kapsamındaki okullarda hem de kapsam dâhilinde olmayan okullarda öğrenciler işletmelerde beceri eğitimi için okulun bulunduğu il dışında, turizm hareketlerinin yoğun yaşandığı Antalya, Fethiye gibi kıyı kentlerindeki işletmelere gönderilmektedir.

4.2. Öğretmen Normlarının Değerlendirilmesi

Daha büyük ölçekli okullar bulunmakla birlikte değerlendirilmelerde her iki okul türünde de 30 kişilik 1 adet Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Alanı sınıfı ile 30 kişilik 1 adet Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı sınıfı olduğu varsayılmıştır.

Atölye ve meslek dersleri ders yükünün hesaplanmasında "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumları Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmeliği" hükümleri gereği öğrenciler buldukları sınıf seviyesine göre gruplara ayrılmaktadır. Buna göre Alan eğitiminde (9. sınıf) 10 – 21 öğrenciye kadar 1, 21 – 31 öğrenciye kadar 2, 31'den fazla öğrenci için 3 grup oluşturulur. Dal eğitiminde (10., 11. ve 12. sınıf) 8 – 17 öğrenciye kadar 1, 17 – 25 öğrenciye kadar 2, 25 – 33 öğrenciye kadar 3, 33'den fazla öğrenci için 4 grup oluşturulur.

Tablo 6'da protokol kapsamında ve kapsam haricinde olan okullardaki öğretmen norm hesabına esas meslek dersleri ders

Tablo 6. Öğretmen normuna esas meslek dersleri ders yükü

MTAL				Protokol MTAL			
YİH Alanı				YİH Alanı			
Grup Sayısı	Ders Saati	Ders Yükü		Grup Sayısı	Ders Saati	Ders Yükü	
9. Sınıf	2	11	22	9. Sınıf	2	13	26
10. Sınıf	3	13	39	10. Sınıf	3	9	27
11. Sınıf	3	17	51	11. Sınıf	3	6	18
12. Sınıf	3	31	93	12. Sınıf	3	6	18
Öğretmen Normuna Esas Ders Yükü			205	Öğretmen Normuna Esas Ders Yükü			89
KSH Alanı				KSH Alanı			
Grup Sayısı	Ders Saati	Ders Yükü		Grup Sayısı	Ders Saati	Ders Yükü	
9. Sınıf	2	11	22	9. Sınıf	2	13	26
10. Sınıf	3	13	39	10. Sınıf	3	9	27
11. Sınıf	3	17	51	11. Sınıf	3	6	18
12. Sınıf	3	31	93	12. Sınıf	3	6	18
Öğretmen Normuna Esas Ders Yükü			205	Öğretmen Normuna Esas Ders Yükü			89

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

yükü gösterilmiştir. Buna göre MTAL hem YİH hem de KSH alanlarında 205 saat meslek dersi yükü, protokol kapsamına alınan okullarda ise 89 saat meslek dersi yükü olduğu görülmektedir.

Atölye ve laboratuvar öğretmeni norm kadrosu hesabında; 15 – 41 derse kadar 1, 41 – 81 derse kadar 2, 81 – 121 derse kadar 3, 121 – 161 derse kadar 4, 161 – 201 derse kadar 5, 201 den sonraki her 40 ders saati için ilave 1 öğretmen normu verilmektedir. MTAL YİH Alanının 205 ders saati için 6 Yiyecek İçecek Hizmetleri öğretmene, KSH Alanının 205 ders saati için 6 Konaklama ve Seyahat Hizmetleri öğretmene ihtiyaç duyulmaktadır. Aynı koşullardaki protokol okulları için Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanının 89 ders saati için 3 Yiyecek İçecek Hizmetleri öğretmene, Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Alanının 89 ders saati için 3 Konaklama ve Seyahat Hizmetleri öğretmene ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durumda mevcut bir okul protokol kapsamına alındığında 3 YİH ve 3 KSH öğretmeni norm fazlası durumuna düşmektedir.

Yabancı dil dersi ders yükünün hesaplanmasında alan ve dal ayrımı yapılmamaktadır. Tüm sınıf seviyesi ve şubelerinde okutulan haftalık toplam ders saati o dersin öğretmen normuna esas ders yükünü oluşturmaktadır.

Tablo 7’de protokol kapsamında ve kapsam haricinde olan okullardaki öğretmen norm hesabına esas yabancı dil ders yükü gösterilmiştir. Buna göre Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde 26 saat yabancı dil dersi yükü, protokol kapsamına alınan okullarda ise 72 saat 1. yabancı dil, 36 saat 2. yabancı dil, 18 saat 3. yabancı dil dersi yükü olduğu görülmektedir.

Genel bilgi dersleri öğretmeni norm kadrosu hesabında; 6 – 31 derse kadar 1, 31 – 42 derse kadar 2, 42’den fazla her 21 ders saati için ilave 1 genel bilgi dersleri öğretmeni normu verilmektedir. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki 26 saat yabancı dil dersi için 1 yabancı dil öğretmene ihtiyaç duyulmaktadır. Aynı koşullardaki protokol okullarındaki 72 saat yabancı dil dersi için 4 yabancı dil öğretmeni, 36 saat (2. yabancı dil) Rusça dersi için 2 Rusça öğretmeni ve 18 saat 3. yabancı dil dersi için öğrencilerin seçtiği 3. yabancı dilde 1 öğretmene ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durumda mevcut bir okul protokol kapsamına alındığında 3 yabancı dil öğretmeni, 2 Rusça öğretmeni ve 1 kişi de 3. yabancı dil öğretmeni ihtiyacı doğacaktır. Rusça öğretmeni özelinde değerlendirme

yapıldığında 2021 yılı verilerine göre 54 okul protokol kapsamına alınmıştır. 54 okulda her sınıf seviyesinde 2 şube olduğu varsayımıyla;

Tablo 8’de Türkiye genelinde protokol kapsamına alınan 54 okulda 1944 saat Rusça dersi yükü olduğu görülmektedir. Yönetmelikte belirtilen 6 – 31 derse kadar 1, 31 – 42 derse kadar 2 ve 42’den fazla her 21 ders saati için ilave 1 genel bilgi dersleri öğretmeni normu verilir esasına göre 92 Rusça öğretmene ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak okullar farklı il ve ilçelerde olduğundan her okul bağımsız değerlendirilmelidir. Bu sebeple her okul için en az 2, Türkiye genelinde toplam 108 Rusça öğretmene ihtiyaç duyulmaktadır. MEB Personel Genel Müdürlüğü öğretmen atama istatistiklerine göre Temmuz 2018’de 1, Ağustos 2019’da 5, Ocak 2020’de 1, Haziran 2020’de 2, Mart 2021’de 25, Eylül 2021’de 1, Temmuz 2022’de 1 ve Mart 2023’de 8 olmak üzere 2018 - 2023 tarihleri arasında toplam 44 Rusça öğretmeni ataması yapılmıştır (Tpuan, 2023).

5. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, 1961 – 2020 yılları arasında orta öğretim düzeyinde otelcilik ve turizm eğitimi verilen meslek liselerinin çerçeve öğretim programlarında yapılan değişiklikler kronolojik olarak incelenmiştir. Bu kapsamda öğrenci kazanımları ve öğretmen istihdam durumları ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Öğrenci bağlamında bakıldığında, protokol kapsamına alınan ve alınmayan meslek liselerinde, hem meslek dersleri anlamında hem de yabancı dil dersleri anlamında öğrenci kazanımlarının farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Her iki okul türünden de mezun olan öğrencilere meslek lisesi diploması verilmekte ancak öğrencilerin kazanımları birbirinden farklılık göstermektedir. Protokol okullarından mezun olan öğrencilerin yabancı dil kazanımlarının protokol kapsamına alınmayan okullardan mezun olan öğrencilere göre fazla olduğu görülmektedir (yabancı dil dersi sayısı protokol okullarında, protokol kapsamında olmayan okullara göre %577 fazladır). Yabancı dil kazanımının fazla olması turizm sektörü bakımından oldukça değerlidir. Benzer şekilde protokol okullarından mezun olan öğrencilerin mesleki bilgi düzeyleri protokol kapsamına alınmayan okullardan mezun olan öğrencilere göre daha azdır (meslek dersi sayısı protokol okullarında, protokol kapsamında olmayan okullara göre

Tablo 7. Öğretmen normuna esas yabancı dil ders yükü

MTAL				Protokol MTAL							
Yabancı Dil	Şube Sayısı	Ders Yükü		1. Yabancı Dil	2. Yabancı Dil	3. Yabancı Dil	Şube Sayısı	1. Yabancı Dil Ders Yükü	2. Yabancı Dil Ders Yükü	3. Yabancı Dil Ders Yükü	
9. Sınıf	2	4	8	9. Sınıf	20	---	---	2	40	---	
10. Sınıf	3	2	6	10. Sınıf	5	8	2	2	10	16	
11. Sınıf	3	2	6	11. Sınıf	5	5	4	2	12	10	
12. Sınıf	3	2	6	12. Sınıf	5	5	4	2	10	10	
Öğretmen Normuna Esas Ders Yükü			26	Öğretmen Normuna Esas Ders Yükü					72	36	18

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

%193 azdır). Meslek dersi kazanımının az olması da turizm sektörü açısından bir dezavantaj olarak görülebilir. Diğer taraftan bir meslek lisesi mezununun 4 yıllık eğitimi sonrasında 1921 saat meslek dersi alması mı yoksa protokol okullarından mezun olan öğrenciler gibi 921 saatlik meslek dersi alması mı yeterlidir? Bu durum mesleki kazanımların sağlanmasında bir standart olmadığını göstermektedir. Hem meslek dersleri hem de yabancı dil dersleri sayılarındaki farklılıkların gözetilerek işverenlerin bu durum ile ilgili değerlendirmelerinin ölçülmesi araştırmacılara önerilmektedir. Diğer taraftan Halk Eğitim ve Akşam Sanat Okulları tarafından meslek kursları açılmaktadır. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün kurs, seminer ve faaliyetlerinin elektronik ortamda kayıt altına alındığı e-yaygın sisteminde, kurslarının standartları gösterilmektedir. Bu standartlarda Kat Hizmetleri kursu 356 saat, Ön Büro kursu 632 saat, Aşçı Yardımcısı kursu 450 saat, Pasta Yapımı ve Sunumu kursu 512 saat, Servis Elemanı Yardımcısı kursu 690 saat olarak verilmektedir (Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, 2023). Bu süreler içerisinde bu eğitim sağlanabiliyorsa, orta öğretim düzeyinde örgün eğitim içerisinde 4 senelik mesleki turizm eğitimi gerekli "midir?" sorusu akla gelmektedir.

Hem protokol okullarında hem de diğer meslek liselerinde işletmelerde beceri eğitimi çoğunlukla okulun bulunduğu ilden farklı bir yerde yapılmaktadır. 15 – 16 yaşında işletmelerde beceri eğitimi için aile ve okul otoritesinden uzak bir ortamda bulunmanın öğrencinin fiziksel ve psikolojik gelişimi için uygun olup olmadığı uzmanlarca mutlaka değerlendirilmelidir. Somuncu'ya (2019) göre 18 yaş altı öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimlerini aileden uzakta yapması Türk toplumunun sosyal yapısına uymamaktadır. Eğitim öğretim sisteminde akran zorbalığı gibi olumsuzluklarının önlenmesi için aynı okul ortamında bulunan ilk ve ortaokul öğrencilerinin binaları ayrılmış, bu durumun mümkün olmadığı durumlarda ise okul giriş kapıları ayrılmış ve teneffüs ve okula giriş çıkış saatleri değiştirilmiştir. İşletmelerde beceri eğitimi için otellerde çalışan öğrenciler mesai saatleri haricinde otelin personel lojmanında otelde çalışan diğer personelle birlikte

kalmaktadır. İşletmelerde beceri eğitimi, öğrencinin katılma konusunda tercih hakkının olmadığı zorunlu bir ders niteliğindedir ve tüm öğrenciler bu eğitimi tamamlamak zorundadır. Bu durumda kamunun bu konuda daha korumacı olması gerekmektedir. Lise öğrencilerinin çalıştıkları işletmelerde onların hem fiziksel hem de psikolojik anlamda korunmaları için her türlü tedbir alınmalıdır.

4733 sayılı Kanun ve "Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde eğitim kurumlarının çevresinde (100 m. sınırı bulunmaktadır) tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içecek satışının yapıldığı işletmelerin açılması ve aynı zamanda 18 yaş altındaki çocuklara bu maddelerin satışının yapılması yasaklanmıştır. Ancak işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler bu tür maddelerin hem satıldığı, hem tüketildiği hem de servisinin yapıldığı işletmelerde çalışmaktadır. Mevcut hali ile uygulanan işletmelerde beceri eğitimi, bahsedilen mevzuata uygun görünmemektedir. İşletmelerde beceri eğitiminin mevzuat ile uyumlu hale getirilmesi önerilmektedir. Bunun için ya öğrenciler bu tür mamullerin satıldığı işletmelere beceri eğitimi için gönderilmemeli ya da mevzuatta yer alan hükümlere, bu durumun istisna olduğuna dair şerh düşülmelidir. İşletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler çalıştıkları otel işletmelerinde okul tarafından meslek hastalıkları ve iş kazalarına karşı sigortalanmakta ve asgari ücretin %60'ı oranında ücret almaktadırlar. Öğrencilerin bu sigortalılıkları emeklilik hesabına katılmamaktadır. Ancak aynı koşullar altında aynı otel işletmesinde çalışan mezun durumdaki bir başka genç için işletme tarafından sigorta yapılmakta ve en az asgari ücret oranında aylık almaktadır. İşletme tarafından yapılan bu sigorta emeklilik hesabına katılmaktadır. İşletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler de diğer tüm çalışanlarla aynı işi yapmakta ancak sigortanın gelecekte geçerliliği anlamında adaletsizlik yaşamaktadırlar. Hem sigortalılığı teşvik etmek hem de sigortalılığın önemini vurgulamak için işletmelerde beceri eğitimi yapan çocukların sigorta işlemlerinin diğer çalışanlarla aynı olması yararlı olacaktır. Bu durum kamu otoritesi tarafından değerlendirilmelidir.

Tablo 8. Türkiye genelinde protokol okullarında Rusça dersi yükü ve normu

Okul Sayısı	Şube Sayısı	Ders Sayısı	Ders Yükü	Rusça Öğretmeni Normu
9. Sınıf	Rusça dersi okutulmamaktadır			
10. Sınıf	54	2	8	92
11. Sınıf	54	2	5	
12. Sınıf	54	2	5	
Türkiye Geneli Rusça Dersi Yükü			1944	

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Yürürlükte olan mevzuata göre uygulanan işletmelerde beceri eğitimi kapsamında, 15 – 16 yaş grubundaki öğrenciler aile ve okul otoritesinden uzak 4 – 5 ay il dışında çalışmakta ve bu süre boyunca otelin diğer yaş guruplarından personeli ile aynı lojmanda kalmaktadırlar. Bu durumun öğrenciler üzerinde oluşturabileceği olumsuz etkiler farklı disiplinler tarafından (eğitim bilimciler, sosyologlar, psikologlar, turizm araştırmacıları gibi) araştırılmalı ve işletmelerde beceri eğitiminin bu haliyle uygulanmasının etkinliği ve verimliliği ölçülmelidir. Mesleki eğitimde öğrencilerin pratik eğitim almaları esas olduğundan bu öğrencilerin pratik eğitimleri sırasında aile ve okul otoritesinden bu kadar süre ayrı kalmalarını önlemek için de bölgesel çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Öğretmen bağlamında değerlendirildiğinde, KSH ve YİH alanlarında 1'er sınıfı olan mevcut bir okul protokol kapsamına alındığında 3 YİH ve 3 KSH öğretmeni ilgili mevzuat hükümleri uyarınca norm fazlası öğretmen olarak tespit edilmektedir. Bu durum aynı mevzuat doğrultusunda öğretmenler açısından kendi istekleri dışında başka bir eğitim kurumuna atanmalarına neden olabilmektedir. Mevcut bir okul protokol kapsamına alındığında yabancı dil dersi öğretmeni anlamında ihtiyaç doğmasına neden olabilmektedir. Rusça öğretmeni protokol öncesinde yaygın olmadığından ihtiyaç duyulan bir alan değildir. Protokol okulları ile Rusça dersi zorunlu bir ders olmuştur ve MEB'in 2018 - 2023 yılları arasında yaptığı Rusça öğretmeni ataması ihtiyacın ancak %40,74'ünü karşılayabilmiştir. Her alanda ve özellikle de eğitim alanında yenilik bir gerekliliktir. Çağın koşullarına uygun eğitim programlarının yapılandırılması, uzun vadede toplum için büyük bir refah sağlayacaktır. Ancak yapılan her yeniliğin ayrıntılı bir şekilde planlanması, tüm paydaşların desteklerinin alınması ve en verimli yöntemin tercih edilmesi önerilmektedir. Yenilik, mağduriyetlere yol açmamalıdır. Ayrıca yenilik sadece süreci değil içeriği de etkilemelidir.

Etik Beyan: Çalışma doküman taraması tekniği ile yapıldığından etik kurul onayına ihtiyaç duyulmamıştır.

Yazar Katkı Beyanı: Yazarların katkı oranı eşittir.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

- Alkan, C., Doğan, H. & Sezgin, İ. (1988). *Mesleki ve teknik eğitimin esasları*, Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası, Ankara.
- Baykul, Y. (1992). Eğitim sisteminde değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 85-94.
- Chang, T.Y. & Hsu, J.M. (2010). Development framework for tourism and hospitality in higher vocational education in Taiwan. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 9(1), 101-109.
- Donina, A. & Luka, I. (2014). The compliance of tourism education with industry needs in Latvia. *European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation*, 5(3), 91-120.
- Duman, A. (2003). Bazı eğitim bilimi kavramlarına ilişkin genel bir değerlendirme. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 1-13.
- Erginer, A. (2004). *Türkiye'de on iki yıllık zorunlu eğitim için bir model önerisi ve uygulanabilirliği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Ankara.
- Gök, İ. (2011). Projeden uygulamaya mesleki eğitimin güçlendirilmesi projesi MEGEP (Afyonkarahisar ili örneği). *Milli Eğitim*, 189, 58-70.
- Güçer, E. (2004). *Türkiye'deki turizm eğitimi ile Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki turizm eğitiminin karşılaştırılması ve sektörün turizm eğitiminden beklentileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Bilim Dalı, Ankara.
- Gürkan, A.S. (2017). *Ortaöğretim öğrencilerinin lisans düzeyinde turizm eğitimin tercih etmelerine yönelik karşılaştırmalı bir araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (e-yaygın), (2023, Kasım). *Kurs programları*, <https://e-yaygin.meb.gov.tr/pagePrograms.aspx>, Erişim Tarihi: 08/11/2023.
- Hesapçıoğlu, M. (1998). *Öğretim ilke ve yöntemleri eğitim programları ve öğretim*, Beta Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Kasnar, A. & Santoso, E. B. (2009). Development of senior high schools based on industrial sector requirements in the southern Gresik area. *National Journal of Spatial Planning*, 4(1), 10-24.
- Kılınç, M. (2013). *Türkiye'de mesleki teknik eğitimin tarihi gelişimi (1908-1986)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Levesque, K., Lauen, D., Teitelbaum, P., Alt M. & Librera S. (2000). *Education statistics quarterly (Vocational Education in the United States: Toward the year 2000, ed. Barbara Marenus)* NCES pub., Washington p.139- 146.
- Lv, X., Zhang, K., Liu, Y., Wang, C. & Wang, Y. (2022). Why Chinese hospitality management undergraduates give up a hotel career; the effects of perceived occupational stigma and perceived work dirtiness. *Current Issues in Tourism*, 26(17), 2863 – 2882.
- Malihah, E. & Diyah Setiyorini, H.P. (2014). "Tourism education and edu-tourism development: sustainable tourism development perspective in education", *1st International Seminar on Tourism*, 27-28 October 2014, Bandung.
- MEB (2019). *Geçmişten Günümüze Fotoğraflarla Mesleki ve Teknik Eğitim* 11. Yy – 21. Yy. Ankara.
- MEGEP, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Programlar ve Öğretim Materyalleri Daire Başkanlığı (2023, Kasım). *Çerçeve öğretim programları*, <https://megep.meb.gov.tr/cop.html>, Erişim Tarihi: 08/11/2023.
- Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023a, Kasım). *1739 sayılı milli eğitim temel kanunu*, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf>, Erişim Tarihi: 08/11/2023.
- Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023b, Kasım). *Tütün, tütün mamulleri ve alkol piyasasının düzenlenmesi kanunu*, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4733.pdf>, Erişim Tarihi: 08/11/2023.
- Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023c, Kasım). *İş sağlığı ve güvenliği kanunu*, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6331&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>, Erişim Tarihi: 08/11/2023.
- Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023d, Kasım). *Tütün ürünlerinin zararlarının önlenmesi ve kontrolü hakkında kanun*, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4207.pdf>, Erişim Tarihi: 08/11/2023.
- Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023e, Kasım). *Tütün mamulleri ve alkollü*

- içkilerin satışına ve sunumuna ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelik*, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=14646&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>, Erişim Tarihi: 08/11/2023.
- Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023f, Kasım). *Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumları yönetici ve öğretmenlerinin norm kadrolarına ilişkin yönetmeliği*, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20146459&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5>, Erişim Tarihi: 08/11/2023.
- Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023g, Kasım). *Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumları yönetmeliği*, <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=18812&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTertip=5>, Erişim Tarihi: 08/11/2023.
- Moodie, G. (2002). Identifying vocational education and training. *Journal of Vocational Education and Training*, 54(2), 249-266.
- MTEGM (2020). *İş pedagojisi kursu usta öğreticilik öğretim materyali*. Ankara.
- Örnek, İ. & Akın, A. (2017). Turizmin istihdam üzerindeki etkisini tespit etmeye yönelik bir araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(40), 344-356.
- Öncüler, M. E. (2006). *Avrupa Birliği eğitim politikasında mesleki turizm eğitimi yaklaşımı ve Türk turizm eğitimine uygulanabilirliği*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana bilim Dalı, İzmir.
- Özer, M. & Suna, H. E. (2019). Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin geleceği: 2023 eğitim vizyonu sonrası atılan somut adımlar. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 10(20), 166-192.
- Özgür, E. (2005). *Türkiye’nin kalkınmaya yönelik eğitim politikaları ve eğitim yatırımlarının geri dönüşü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Eskişehir.
- Pamukçu, H., Tuncer, K. & Sevim, B. (2021). Otel işletmelerinde mesleki eğitim uygulamaları. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 18(2), 334-350.
- Phusavat, K., Kongtong, T., Majava, j., Hidayanto, A. N. & Pastuszak, Z. (2021). Experiencing work-integrated learning and training program: critical success factors for vocational education’s management. *International Journal of Management in Education*. 15(2), 140-154.
- Sevim, B. & Görkem, O. (2011). Modüler turizm eğitiminde sınıf geçme ve sınav yönetmeliği paradoksu. *1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu*. 29 Eylül – 1 Ekim 2011, ss. 172 – 185.
- Sezgin, O. M. (2001). *Genel turizm ve turizm mevzuatı*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Solmaz, S. A. & Ulama, Ş. (2014). Türkiye’de turizm eğitim-öğretiminde mevcut durum üzerine analitik bir değerlendirme, 1. *International Congress of Tourism & Management Researches*, 9-11 Mayıs 2014, Antalya.
- Somuncu, A. (2019). Mesleki teknik liselerde turizm alanlarına kolej modeli. *AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi*, 22(2), 208 – 223.
- Şişman, M. (2006). *Eğitim bilimine giriş*, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Taşkın, M. (2006). *Ortaöğretim turizm eğitiminde staj ve İzmir ili Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinde bir uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Tpuan, (2023, Kasım). *Rusça öğretmenliği atama taban puanları*, <https://tpuan.com/egitim-detay/90/rusca-ogretmenligi-atama-taban-puanlar-son-8-yl>, Erişim Tarihi: 08/11/2023.
- TUİK (Türkiye İstatistik Kurumu), (2024, Ocak). *Turizm istatistikleri*, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turizm-Istatistikleri-III-Ceyrek:-Temmuz---Eylul,-2023-49604>, Erişim Tarihi: 14/01/2024.
- Wang, T., Zhong, X., Wang, Y., Li, X. & Guo, Y. (2023), A broader social identity comes with stronger face consciousness: The effect of identity breadth on deviant tourist behavior among Chinese outbound tourists. *Tourism Management*, 94(2023), 104629.
- Widianingsih, I., Purwaamijaya I. M. & Dwiyananti V. (2018). Vocational education: assessment, classification and the realm of research developments. *Innovation of Vocational Technology Education*, XIV(2), 85-90.
- Wilkins, S. (2006). Human resource development through vocational education in the United Arab Emirates: The case of Dubai polytechnic. *Journal of Vocational Education and Training*, 54(1). 5-26.
- Yılmaz, H. (2023). Türkiye’de turizmin ekonomik büyümeye etkisi, *Alanya Akademik Bakış Dergisi*, 7(1), 257-276.

Extended Abstract

The economic gain obtained through tourism movements is a driving force for developing countries. Türkiye is a prosperous country in terms of tourism assets. According to the data of the General Directorate of Investment and Enterprises of the Ministry of Culture and Tourism, it generated tourism income of 38 million dollars in 2019, 14 million dollars in 2020, 30 million dollars in 2021, 46 million dollars in 2022, and 54 million dollars in 2023 (www.yigm.ktb.gov.tr). In the tourism industry, where intense competition is experienced, quality operations largely depend on the quality of the service's workforce. While the possibility of mechanization may be greater in many other industries, mechanization, in a broad sense, is not possible in the tourism industry. Tourism businesses need a great deal of workforce when providing services. The sustainability of tourism revenues is directly proportional to the quality of the human resources providing tourist services. Therefore, increasing the quality of the workforce working in tourism for developing countries is the main motivation for tourism education. Tourism education at the secondary school level in Türkiye started with the first hotel management school, which opened in 1961 to train the qualified workforce needed by the tourism sector. It continued with the opening of the second in 1967 and the third in 1975. Since its opening in 1961, hotel management schools have fulfilled their main purpose of training the qualified intermediate-level workforce the tourism sector needs. Innovation is both a need and an obligation. Since 1961, tourism education began, and many innovations have been made regarding education content and duration. In the 1980s, one year of foreign language education was integrated into the tourism education system due to the need for foreign languages due to the intercultural interaction of the tourism sector. In the 2000s, within the scope of the European Union harmonization process, fields and branches were first created to specialize in a certain branch. Then, field modules, which are educational materials related to these fields and branches, started to be used in tourism education, and modular education was started. After 2018, the protocol signed between the Ministry of National Education and the Ministry of Culture

and Tourism, tourism education continues to be provided with a new model, with a greater number and variety of foreign languages and relatively fewer vocational courses. In this study, the innovations made in tourism education from 1961, when vocational tourism education began at the secondary education level, to 2020 were examined from a broad perspective. In this context, the framework curriculums that emerged with the innovations made in the tourism education process, the Ministry of National Education legislation in force during the implementation of these programs, and some legislative provisions indirectly related to the programs were examined together. In this context, the "Basic Law on National Education" no. 1739, the "Law on the Regulation of Tobacco, Tobacco Products and Alcohol Market" no. 4733, the "Occupational Health and Safety Law" no. 6331, the "Law on the Prevention and Control of Harms of Tobacco Products" no. 4207, the "Tobacco Law" no. "Regulation on the Procedures and Principles for the Sale and Presentation of Products and Alcoholic Beverages", "Regulation on the Norm Staff of Managers and Teachers of Educational Institutions Affiliated to the Ministry of National Education", "Regulation on Secondary Education Institutions", "National Professional Standards", General Directorate of Personnel of the Ministry of National Education's teacher appointment statistics, framework teaching programs and individual learning materials in the fields of Food and Beverage Services and Accommodation and Travel Services between 1961 and 2020 were examined. During the review, the raw data collected from the framework curriculums were shown comparatively with the tables compiled by the researchers. By revealing the difference between the number of foreign language lesson hours and the number of vocational course hours in a transformed school with the tables comparing the framework curriculum, this situation was evaluated regarding student achievements and teacher employment situations in line with the current legislation provisions. During the examination, it was seen that the skills training course in enterprises was included in the framework curriculum in these schools. It has been observed that there are conflicts between how this course is implemented and some laws. The study focused on the innovations made in vocational tourism education at the secondary education level between 1961 and 2020. Still, it focused on the innovations made within the scope of the "Vocational and Technical Education Development Cooperation Protocol" signed between the Ministry of National Education and the Ministry of Culture and Tourism in 2018 and the situation that emerged afterward. The norm staff status of vocational course teachers and foreign language course teachers in the schools that were transformed after the protocol, and the professional achievements and foreign language achievements of students graduating from schools that were and were not included in the scope of the protocol were examined.

Every innovation and change should be made in line with the age requirements, and society should benefit from this innovation and change to the maximum and not cause various grievances. With the change made in the framework curriculum of the schools included in the protocol in vocational tourism education at the secondary education level, the distribution of foreign tourists coming to Türkiye,

according to their nationalities, was evaluated, and the most foreign tourists from the Russian Federation come to Türkiye (<https://www.altid.org.tr/bilgi-hizmetleri/turkiyeye-gelen-yabanci-ziyaretci/>) and Russian education began to be provided in schools within the scope of the protocol. While it is both a correct and realistic approach to include the Russian language in the framework curriculum in tourism education, not appointing several Russian teachers to meet the need is equally wrong. To gain maximum benefit from innovations, comprehensive research should be carried out before the work is carried out, and practical and applicable planning should be made according to the data obtained from this research.